

כשבנק נכשל, מאבדים כסף. כשצבא נכשל, מאבדים חיים

דאש גדול

ציון האחראיים להם, ובלי הסקת מסקנות אישיות כלשהן.

מנגנון המבקר עוסק גם בצה"ל. אך זהו עיסוק שיטחי, הנוגע לליקויים הטכניים בדרג הנמוך. המחשבים אינם בסדר. הרישום לקוי. קצינים מסוימים לא עברו את הקורסים הדרושים.

וכיוצא באלה פגמים של "מינהל תקין". ואחרי כל אלה בא איזשהו אלימ (שערוריה! אחד משלנו! בטח טיפוס ממורמר!) ומפרסם דו"ח אמיתי!

הוא מעז לטעון כי הצבא לקוי מיסודו, שהתפקידים האחראיים מחולקים לאנשי-מנגנון אפורים ובינוניים. כתגמול עבור הליכתם בתלם במשך זמן רב, תוך אייכורם אנשים מוכשרים ויוצא-ירופן. הוא טוען שבמילחמת-הלבנון התגלו ליקויים מחרידים, המעידים על שיבושים מהותיים במערכת, וששום דבר לא נעשה כדי לתקן אותם.

המערכת הזאת אוכלת אלימ באי רוחת-הבוקר, ולא תדע כי בא בקירבה. הרוח הזה יספק בותרות במשך יום-יומיים, ואחרי-כך יישכח.

לפני שנים הצעתי הצעה מרחיקת-לכת, שהיה בה כדי לשנות מצב זה.

הצעתי לכנסת למנות מבקר-צבא, בעל מעמד דומה לזה של מבקר המדינה, שיהיה אחראי מטעם הכנסת לפיקוח שיטתי על כל מערכות צה"ל.

איש כזה צריך להיות מומחה, ולהיעזר במנגנון של מומחים. הוא צריך להיות מוסמך להיכנס לכל מיתקן צבאי, לשוחח חופשית עם כל חייל, מהרמטכ"ל ועד אחרון הטוראים, לדרוש כל מיסמך ולברוק כל נושא. הביקורת שלו צריכה להשתרע על הכל — החל מתיפקוד פורום המטכ"ל ומינוי הרמטכ"ל עצמו, וכלה באופן הגיבוש של דוקטרינה צבאית, טיב הרווחה לחימה, סדר-הכוחות, הרכש וקידום הקצינים. וכמובן: כל נושא הנוגע לעלות הביטחון, הקצאת המשאבים ותהליך קבלת ההחלטות בעניין זה. הרוח השנתי של איש כזה יכול לשמש מנוף לפיתוח דיון רציני על טיב הצבא. מינהלו, עלותו ותיפקודו — דיון גלוי על סמך נתונים גלויים (עד כמה שאפשר). דיון סורי על סמך נתונים סודיים כפורומים המתאימים.

שיטה מעין זו קיימת בגרמניה המערבית, שבה יש מודעות גבוהה מאוד לצורך לפקח על הצבא פיקוח יעיל ושיטתי.

אין לי אשליות לגבי ההתנגדות שהיתה קמה בארץ אילו נעשה נסיון לבנות באן שיטה כזאת. ולראיה: הצעתי לא זכתה כלל בדיון רציני בכנסת, והמערכת המדינית-צבאית עברה עליה לסדר-היום.

הוא עניין שבנפשנו ממש.

תהיה השקפתנו הפוליטית כאשר תהיה — כל השקפה לגבי עתיד המדינה ודרכה כוללת מרכיב צבאי. גם מי שרוגל בשלום אמיתי ובבחינת כל השטחים הכבושים (ודווקא הוא) יודע שלפחות בעתיד הנראה-לעין זקוקה ישראל לצבא חזק ויעיל.

מציב של צה"ל צריך להטריד כל אדם בישראל — הן כאזרח המדינה, הן כאישי-מילואים, הן כאב או אם לחיל, הן כמי שצריך לשרת בצה"ל בבוא היום. אני, הנושא במספר צבאי של חמש ספרות, מוטרד מאוד.

הרוח של אל"מ ולד אינו לוקה בהגזמה. להיפך, הוא לוקה בהמעטה. הליקויים שנחשפו בו קיימים מזה זמן רב. טיבעם של ליקויים מסוג זה שהם מחמירים משנה לשנה, בתאוצה גוברת הנובעת מעצם מהותם. כאשר רמת הקצינים יורדת, יש לכך חוקיות אוטומטית: היא תרד עוד ועוד. כאשר מתרגלים למחשבה שצריכים להשליך מאסות, מוכרח האכזר הכללית לרדת בהתמדה. אפשר לקרוא על כך בסיפריה-היסטורית.

התופעה של "ראש קטן" היא רק תוצאה של תוצאה של התהליך.

הגוף הגדול והמגושם הזה זקוק לטיפול רציני מאוד. זה לא נעשה אחרי יום-כיפור. זה לא נעשה אחרי לבנון.

מתי זה ייעשה? מה צריך לקרות עוד כדי שזה ייעשה? ומי ישלם את המחיר?

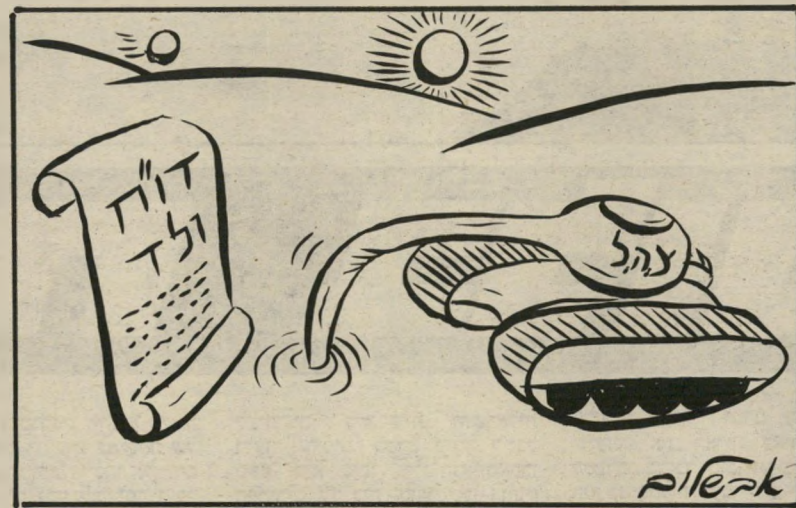
משהרצתי, איש-מנגנון מיושב ונינוח, שהיה מועד-פשרה.

אחרי לבנון היה צה"ל זקוק לזעזוע, לטיהור יסודי של סגל הקצונה, לבדיקת כל תפישות-היסוד (כמות מול איכות) ולחידוש הרוקטרינות. תחת זאת הסכימו הכל שזה היה פאנציר-חריפעמי, ושאריל שרון אשם בכל. הוא נשלח למידבר התעשייה והמיסחה, והכל בא על מקומו בשלום. השלווה חזרה למערכת.

אדם תמים מאוד יכול לחשוב: יש כנסת. עליה מוטלת החובה לפקח, לבקר. היא כוודאי עושה זאת. משעשע מאוד.

הכנסת בכללותה אינה קיימת כלל לגבי צה"ל. המליאה אינה מטפלת בצה"ל, בגלל הביטחון והסודיות. לשם כך קיימות ועדות. ובראשן-ראשונה: ועדת-החקירה-הביטחון, שתפי קידה בכך.

ועדת-החקירה-הביטחון היא הוועדה היותר-מכובדת והפחות-חשובה בכניסת.

גע = ולד!

בדרך-כלל נשלחים לוועדה הזאת שני סוגים של ח"כים:

הסוג הראשון הוא של עובדי-בטל קשישים, שמגיע להם הכבוד לשבת ולשמע את השרים והאלופים החשובים ביותר. מבחינה זו, ועדת-החקירה-הביטחון היא תהליך לבית-הלורדים. שם מסיים המנהיג המכובד את הקריירה שלו.

הסוג השני הוא של חברי-הכנסת שואפי-הפירסומה. כי אין כמו ועדה זו מקור לירידעות ולרכילות. מכיוון שכל דיוניה "סודיים" כהחלט, הרי יש בגילויים סקופ עיתונאי. הכתבים מוכנים לגמול יפה לחבריה-הועדה המוכן לספר להם בסוד מה התרחש בה. התגמול בא בצורה כותרות שמנות, המציגות את המרלין כאישיות פרי למנטרית חשובה ומבריקה.

קציני-צה"ל מתייחסים אל המוסד הזה בבדיחות-דעת מוצדקת. אין לור עדה שום מידע אמיתי, אלא רק "מידע" שהובן בשבילה עלידי צה"ל עצמו, ארזו ומסומן יפה.

דינה של ועדת-המישנה, המטפלת בתקציב צה"ל, אינו שונה בהרבה.

לא מציא עדיין שריה-ביטחון שיעז לגנוע באמת בתקציב צה"ל. הבסף זורם, ולשום מוסד פרלמנטרי אין השפעה כלשהי על המתרחש במנגנון האדיר, הנזון ממנו.

מבקר המדינה? הרי הוא מפרסם פעם בשנה דו"ח יפה, ובו רשימה מרשימה של ליקויים, ממויינים ומקוטלגים — כמובן בלי

אימפריה אדירה, ויש לה השפעה עצומה על המערכת המדינית, הכלכלית והתיקשורתית.

גם תוצאות ליקוייה חמורים הרבה יותר. כאשר כושלים הבנקים, האזרח מאבד את כספו. כאשר כושל הצבא, האזרח מאבד את חייו.

ליקויי הבנקים יכולים להביא להתמוטטות הבורסה. ליקויי הצבא עלולים להביא להתמוטטות המדינה.

אך מי יכריח את האלופים להפיק לקחים ולהסיק מסקנות מליקויי המערכת הצבאית?

תשובה המתקבלת על הדעת היא: הדרג המדיני.

שתי מילות-קסם נהדרות: "הדרג המדיני".

כשאדם שומע אותן, הוא רואה בעיני-רוחו שורה ארוכה של מנהיגים חשובים, כל אחד עם הפמליה שלו. ראש-לישכתו, מזכיריו ומכונות-השרד שלו. ממשלה. כנסת. ועדות-שרים. ועדות כנסת. מערכת גדולה ומפוארת.

זוהי תמונה יפה, שאין לה קשר רב עם המציא

שה לתאר את אריאל שרון כשעיר-לעזאזל. השעיר התנ"כי היה יצור חף-מפשע, שעליו הועמסו חטאי הציבור כולו. אחרי-כך נישלח למידבר.

שרון רחוק מלהיות איש חף-מפשע, בכל הנוגע למילחמת-הלבנון. הוא אביה-מולידה.

הוא גם לא נשלח למידבר, כאותו שעיר המשתלח. הוא נשאר שר בממשלה ומוקד-כוח במפלגתו.

אך במידה ששרון אכן נשלח לעזאזל בעקבות המלחמה, זה היה נוח לרבים.

זה היה נוח, בראש וראשונה, לאלופי צה"ל. הם יכלו להעמיס עליו גם את חטאיהם שלהם.

מילחמת-הלבנון לא היתה רק הרפתקה מטורפת, שנבעה מראייה פרימיטיבית של מציאות מורכבת ומסובכת בארץ שכנה. מבחינת התיכנון הפוליטי אומנם היה המיכצע בתחום האחריות של הדרג המדיני.

אך מילחמת-הלבנון היתה גם כישלון צבאי חריף.

מעולם לא היתה לצה"ל עליונות כה אדירה על האויב מכל הבחינות: עליונות במיספר החיילים ובכמות הנשק ואיכותו, יתרון-האפתעה ויתרון-היוזמה. למרות זאת לא השיג את יעדיו בגיורה המיזרחית (להגיע שם אל כביש ביירות-דמשק), והשיג רק באיחור רב את יעדיו בגיורה המערבית. קומץ של לוחמי אש"ף בצידון עצרו את צה"ל במשך ימים גורליים בציר המערבי.

הצבא הסורי הקדים את צה"ל בציר המרכזי, ואף הנחיל לו מפלה קלאסית בציר המזרחי (סולטאן-יעקוב).

כמעט בכל הגזרות נעשה שימוש לאינכון בכוחות ובציוד. הפיקוד בשדה היה במקומות רבים עלוב וכושל.

כל זה היה ברור כבר בחודשים הראשונים של המיכצע, ומי שהיה מוכן לראות את האמת ולפרסם אותה — כפי שעשה שבועון זה — עשה זאת כבר אז.

עכשיו בא חוקר צבאי, אל"מ עימנאל ולד, ונותן למסקנות אלה תימוכין ברוח ארוך ומפורט.

קרה לרוח מה שהיה צפוי שיקרה לו: הוא נגנז עלידי ראשי צה"ל, החוקר עצמו הושמץ ואף נחקר על רקע ביטחוני. הוראת שריה-ביטחון לערוך דיון ממצה על הדו"ח כפורום-מטכ"ל (אם אכן ניתנה הוראה כזאת) נתקלה בהתעלמות.

הרוח כולו היה כלא היה.

ואין זה סלא. שום גוף אינו שש לחקור את עצמו בריצינות. שום הנהלה אינה שמחה לחשוף בריבים את ליקוייה, קל וחומר כאשר מתבקשות מכך מסקנות אישיות מכאובות.

בכל מנגנון ביורוקרטי, הפשע הגדול ביותר הוא "לעשות גלים". בייחוד כשעומדים במים עכורים, המגיעים עד הצוואר. זה מאוד לא נעים. עימנאל ולד עשה גלים.

צה"ל הסיק מכך את המסקנות המתבקשות: כלפי אלימ ולד.

אינו זה עתה איך מגיבה מערכת אחרת, כאשר נחשפים חטאיה.

המערכת הבנקאית ניסתה להתעלם עד כמה שאפשר מרוח ועדת בייסקי. היה צורך בלחצים כבדים ביותר כדי להביא אף להדחת כמה מן המנהלים, שחזרו מייד בדרלת האחוריות.

הליקויים המהותיים של המערכת הבנקאית לא תוקנו. השיכבה השלטת בה ממשיכה לשלוט בה. הציבור, שנרעש במשך כמה שעות או ימים, נרגע מוזן. המערכת הפוליטית, שנאלצה להעמיד פנים כאילו היא נעתרת ללחץ הציבור, עברה לסדר-היום וממשיכה לשתף פעולה עם המערכת הבנקאית, כבחינת ידרושת-יד, שמור לייאוש-מורל. הרי הבנקאי של היום יכול להיות הפוליטיקאי של מחר, והפוליטיקאי של היום יכול מחר לנהל בנק. כל סכיון ערבים זה לזה.

בישראל, המערכת הצבאית חזקה פי כמה וכמה מן המערכת הבנקאית. היא חולשת על